

ПЕРЕВАГИ НОТАРІАЛЬНОГО ПОСВІДЧЕННЯ УГОДИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ МЕДІАЦІЇ

Миرونенко Марина Олександрівна

*аспірантка кафедри конституційного і адміністративного права
Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна*

Відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про медіацію» від 16.11.2021 р. № 1875-IX «угода за результатами медіації» – це «угода, що фіксує результат домовленості сторін медіації у погодженій між ними усній чи письмовій формі з урахуванням вимог закону» [1]. Серед прав сторін медіації передбачено право у разі невиконання або неналежного виконання угоди за результатами медіації звернутися до суду, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу.

Зміст угоди за результатами медіації регламентується ст. 21 вищезгаданого Закону. Відповідно до положень Закону в угоді за результатами медіації зазначаються дата укладення, місце укладення, відомості про сторін медіації (їх представників), відомості про медіатора (медіаторів), суб'єкта проведення медіації, реквізити договору про проведення медіації (правил проведення медіації), а також зобов'язання, узгоджені сторонами, строки і способи їх виконання, наслідки невиконання та інші умови. Перелік елементів угоди за результатами медіації не є вичерпним, оскільки її предмет може виходити за межі предмета спору. Це пояснюється гнучкою та неформальною природою медіації, де, окрім правових аспектів конфлікту чи спору сторін, розглядають емоційні та психологічні аспекти відносин учасників.

Окремі положення процесуальних кодексів визначають характер, форму та правові наслідки угоди за результатами медіації залежно від виду правового спору, який вирішується шляхом медіації, а саме:

— якщо сторони примирилися у цивільному процесі шляхом медіації, то результат домовленості має форму мирової угоди (ч. 7 ст. 49 Цивільного процесуального кодексу України) [2];

— якщо сторони примирилися у господарському процесі шляхом медіації, то результат домовленості має форму мирової угоди (ч. 7 ст. 46 Господарського процесуального кодексу України) [3];

— якщо сторони досягли примирення шляхом медіації на будь-якій стадії судового процесу, то таке примирення є підставою для закриття

провадження в адміністративній справі (ч. 5 ст. 47 Кодексу адміністративного судочинства України) [4].

Законодавство України не передбачає механізму нотаріального посвідчення угоди за результатами медіації. У той же час, сучасна юридична наука, з огляду на надані нотаріусам повноваження щодо проведення медіації, усе частіше звертається до питання розширення функцій нотаріуса стосовно посвідчення угод за результатами медіації. Так, Ж. А. Огороднік вважає, що посвідчення нотаріусом, який водночас виступав медіатором, договорів у сфері медіації сприяло б врегулюванню конфліктної ситуації за принципом «єдиного вікна» [5, с. 130]. У свою чергу Ю. М. Жорнокуй та В. Г. Жорнокуй стверджують, що досліджуване нововведення посилить виконавчу силу угоди, адже нотаріальне посвідчення угоди за результатами медіації є простим і швидким способом завершити медіацію з дотриманням засад юрисдикційної та неюрисдикційної діяльності [6, с. 177].

Враховуючи сучасну вітчизняну практику низького рівня попиту на послуги з медіації та правові традиції, закладені у національну правову систему, на нашу думку, нотаріальне посвідчення угоди за результатами медіації в Україні матиме наступні переваги:

- нотаріус є кваліфікованим незалежним юристом, який матиме змогу контролювати законність медіації, добровільність дій сторін, роз'яснювати юридичний зміст кожного пункту угоди;

- нотаріус здатен забезпечити конфіденційність як процесу медіації, так і змісту угоди за її результатами;

- виконавча сила угоди за результатами медіації як нотаріального акту створює можливості для її ефективного виконання, а отже дозволить знизити ризик зловживання правами недобросовісними учасниками спору;

- запровадження нотаріального посвідчення угоди за результатами медіації не потребує докорінних змін чинного законодавства та розробки окремих механізмів реалізації;

- нотаріально посвідчена угода заощадить фізичним і юридичним особам час і кошти, необхідні для звернення до суду, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу у разі невиконання або неналежного виконання умов угоди за результатами медіації;

- механізм нотаріального посвідчення договорів у сфері медіації сприятиме встановленню суспільної довіри до нового позасудового інструменту врегулювання спорів, популяризуватиме медіацію.

Таким чином, нотаріальне посвідчення результату медіації надасть йому додаткову незаперечність, стійкість, безспірність з дотриманням засад конфіденційності процесу. Оскільки чинне законодавство не передбачає обов'язкову вищу юридичну освіту медіатора, а форма

укладання угоди за результатами медіації може бути усною, механізм посвідчення такої угоди нотаріусом може стати найбільш безпечним і доцільним шляхом забезпечення прав добросовісних учасників медіації. Традиційна професійна діяльність нотаріуса включає в себе такі принципи та елементи, які у процесі медіації є перевагами для її інституційного посилення.

Література:

1. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. *Верховна Рада України* : офіційний вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.

2. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41. 42. ст. 492.

3. Господарський процесуальний кодекс України : Кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436.

4. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35. Ст. 1358.

5. Огороднік Ж. А. Можливість та необхідність надання функцій медіатора нотаріусу. *Вісник НТУУ «КПІ» Політологія. Соціологія. Право*. 2018. Вип. 2 (38). С. 128-131.

6. Жорнокуй Ю. М., Жорнокуй В. Г. Роль та значення процедури медіації під час вирішення корпоративних конфліктів. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років досвіду та погляд у майбутнє (1994–2019 рр.)*: зб. тез доп. на міжнар. наук.-практ. конф. до 25-річчя створення ун-ту (м. Харків, 22 листопада 2019 р.). Харків, 2019. С. 175-178.